

VATTENSKYDDSFÖRESKRIFTER FÖR VISBYS GRUNDVATTENTÄKTER

Antagna av Regionfullmäktige 2015-03-30, RF § 138 och efter överprövning laga kraftvunna genom Regeringens beslut 2017-05-11.

Gäller från och med 2017-05-11.

1 § Allmänt

Dessa föreskrifter gäller inom det vattenskyddsområde som angivits på bifogad skyddsområdeskarta.

Skyddsområdet är indelat i vattentäktzon, primär skyddszon och sekundär skyddszon.

2 § Definitioner

Avloppsvatten: Spillvatten eller annan flytande orenlighet, vatten som använts för kylning, vatten som avleds för sådan avvattning av mark inom detaljplan som inte görs för viss eller vissa fastigheters räkning samt vatten som avleds för avvattning av en begravningsplats.

Avfall: Varje föremål eller ämne som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med.

Ett ämne eller föremål ska anses vara en biprodukt i stället för avfall, om ämnet eller föremålet

1. har uppkommit i en tillverkningsprocess där huvudsyftet inte är att producera ämnet eller föremålet,
2. kan användas direkt utan någon annan bearbetning än den bearbetning som är normal i industriell praxis, och
3. kommer att fortsätta att användas på ett sätt som är hälso- och miljömässigt godtagbart och som inte strider mot lag eller annan författning.

GROT: Grenar, ris och toppar som tas ut vid avverkningar.

Hantering: Tillverkning, bearbetning, behandling, transport, omhändertagande, användning, förpackning, förvaring, destruktion, konvertering, saluförande, överlåtelse och därmed jämförbara förfaranden.

Kemiskt bekämpningsmedel: En kemisk produkt som syftar till att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, förorsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom. Som kemiskt bekämpningsmedel anses inte

1. kemiska produkter som är avsedda att användas vid beredning av livsmedel, läkemedel eller foder, eller
2. färger, fernissor, tjärar och andra kemiska produkter som är avsedda att huvudsakligen begagnas för andra ändamål än som avses i första stycket, om de inte genom särskild benämning eller på något annat sätt anges vara avsedda som bekämpningsmedel.

Miljönämnd: Den nämnd som ska fullfölja kommunens tillsynsuppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Vattenskyddsföreskrifter för Visbys grundvattentäkter

Punktbehandling:

1. Bekämpning som utförs med sprayburk för hushållsbruk, eller
2. Bekämpning eller behandling av en stam eller ett rotsystem i taget om den använda metoden har sådan precision att hela volymen använt bekämpningsmedel, utan läckage eller annan icke avsedd spridning, kan appliceras på det avsedda objektet och endast täcker eller berör en begränsad del av objektet, t. ex. fickning eller pensling och avstrykning.

Större schaktningsarbeten: Sänkning av markytan på utstakat område för mer omfattande anläggningsarbeten än för grundläggning av enskild villa. Schaktningsarbeten i samband med ledningsarbete, vägunderhåll eller liknande anses inte utgöra större schaktningsarbeten.

Vattenslås: Förvaring av kemiskt behandlade plantor i vatten ute i naturen, t.ex. ett vattenförande dike, i avvaktan på plantering.

Växtnäringsämnen: Konstgödsel, stallgödsel och slam.

Yrkesmässig: För att bedriva en verksamhet yrkesmässigt förutsätts att den har en viss omfattning och varaktighet samt ett objektivet fastställbart vinstsyfte och är av självständig karaktär. Samtliga av dessa fyra kriterier måste vara uppfyllda för att verksamheten ska betraktas som yrkesmässig. Den behöver inte vara vederbörandes huvudsysselsättning.

3 § Vattentäktszoner

Ingen annan hantering än sådan som är nödvändig för vattentäktsverksamhet får förekomma inom vattentäktszonerna.

4 § Petroleumprodukter

Primär skyddszon

Hantering av mer än 250 liter petroleumprodukter kräver tillstånd. Tillstånd krävs inte för att försörja byggnaders uppvärmning samt för drivmedel i fordons och mobila arbetsmaskiners bränsletankar.

Sekundär skyddszon

Hantering av mer än 250 liter petroleumprodukter kräver anmälan. Anmälan krävs inte för att försörja byggnaders uppvärmning samt för drivmedel i fordons och mobila arbetsmaskiners bränsletankar.

5 § Kemiska bekämpningsmedel

Primär skyddszon

Spridning av kemiska bekämpningsmedel kräver tillstånd.

Punktbehandling av enskilda växter samt punktsanering av ohyra och skadedjur kräver inte tillstånd.

Plantering av plantor behandlade med kemiska bekämpningsmedel kräver inte tillstånd. Sådana plantor får inte vattenslås.

Framställning, blandning eller annan beredning av kemiska bekämpningsmedel för yrkesmässigt ändamål kräver tillstånd.

Vattenskyddsföreskrifter för Visbys grundvattentäkter

Lagring av kemiska bekämpningsmedel får endast ske på ett sådant sätt att hela volymen kan omhändertas vid läckage.

Sekundär skyddszon

Spridning av kemiska bekämpningsmedel kräver tillstånd.

Punktbehandling av enskilda växter samt punktsanering av ohyra och skadedjur kräver inte tillstånd.

Plantering av plantor behandlade med kemiska bekämpningsmedel kräver inte tillstånd. Sådana plantor får inte vattenslås.

Lagring av kemiska bekämpningsmedel får endast ske på ett sådant sätt att hela volymen kan omhändertas vid läckage.

6 § Hälso- och miljöfarliga ämnen

Primär och sekundär skyddszon

Hälso- och miljöfarliga ämnen som är skadliga för grundvattnet, såsom tjärprodukter, träimpregneringsmedel, organiska lösningsmedel, fenoler och färger, och som inte regleras särskilt i dessa föreskrifter får endast hanteras i sådan omfattning och på sådant sätt att grundvattnet inte förorenas.

7 § Växtnäringsämnen, ensilage och hållande av djur

Primär skyddszon

Yrkesmässig spridning av växtnäringsämnen kräver tillstånd. Med spridning avses inte den gödsel som djuren själva tillför marken vid betesgång.

Lagring av växtnäringsämnen direkt på mark är förbjuden med undantag för tillfällig lagring av stapelbar stallgödsel i fält upp till 1 vecka.

Ny gödselanläggning samt ändring av befintlig gödselanläggning kräver anmälan.

Ny anordning för lagring av ensilage samt ändring av anordning för lagring av ensilage i yrkesmässig verksamhet kräver anmälan.

Sekundär skyddszon

Yrkesmässig spridning av växtnäringsämnen kräver anmälan. Med spridning avses inte den gödsel som djuren själva tillför marken vid betesgång.

Lagring av växtnäringsämnen direkt på mark är förbjuden med undantag för tillfällig lagring av stapelbar stallgödsel i fält upp till 1 vecka.

Ny gödselanläggning samt ändring av befintlig gödselanläggning kräver anmälan.

Ny anordning för lagring av ensilage samt ändring av anordning för lagring av ensilage i yrkesmässig verksamhet kräver anmälan.

Vattenskyddsföreskrifter för Visbys grundvattentäkter

8 § Bark, timmer, stubbar, flis och GROT-upplag

Primär skyddszon

Tillfälliga upplag av bark, stubbar, timmer eller flis under kortare tid än 12 månader och GROT-upplag kräver tillstånd. Upplag som är mindre än 500 m³ travat mått och lagras kortare tid än tre månader kräver inte tillstånd förutsatt att upplaget inte sker på grusytor och att skyddsavståndet till vattentäktzon är minst 30 meter.

Upplag på tät yta med uppsamling av dagvatten eller på tät yta under tak är dock tillåtet oavsett tid.

I övrigt är upplag av bark, stubbar, timmer eller flis och GROT-upplag förbjudet.

Husbehovsupplag för uppvärmning av en- eller tvåbostadsfastighet är dock tillåtet.

Sekundär skyddszon

Tillfälliga upplag av bark, stubbar, timmer eller flis och GROT-upplag under kortare tid än 12 månader är tillåtet. Permanenta GROT-upplag kräver tillstånd. Upplag på tät yta med uppsamling av dagvatten eller på tät yta under tak är dock tillåtet oavsett tid. I övrigt är upplag av bark, stubbar, timmer eller flis förbjudet.

Husbehovsupplag för uppvärmning av en- eller tvåbostadsfastighet är tillåtet.

9 § Avloppsvatten

Primär skyddszon

Ny infiltrationsanläggning av avloppsvatten är förbjuden. Befintlig infiltrationsanläggning får användas i den omfattning den har då dessa föreskrifter träder i kraft.

Befintlig infiltrationsanläggning får åtgärdas för att förebygga förorening av yt- eller grundvatten. En sådan åtgärd får inte innebära att infiltrationsanläggningen omfattar ytterligare hushåll.

Sekundär skyddszon

Ny infiltrationsanläggning för avloppsvatten från vattentoalett förbjuden. Befintlig infiltrationsanläggning får användas i den omfattning den har då dessa föreskrifter träder i kraft.

Befintlig infiltrationsanläggning får åtgärdas för att förebygga förorening av yt- eller grundvatten. En sådan åtgärd får inte innebära att infiltrationsanläggningen omfattar ytterligare hushåll.

10 § Upplag av snö eller avfall

Primär skyddszon

Upplag av snö från trafikerade ytor utanför den primära skyddszonen är förbjudet.

Nya permanenta upplag av avfall är förbjudet med undantag för upplag av snö från trafikerade ytor inom primär skyddszon.

Tillfälliga upplag av avfall, med undantag för upplag av snö från trafikerade ytor inom primär skyddszon, kräver tillstånd.

Trädgårds- och hushållskompost för en- eller tvåbostadsfastigheter är tillåten.

Vattenskyddsföreskrifter för Visbys grundvattentäkter

Sekundär skyddszon

Upplag av snö från trafikerade ytor utanför vattenskyddsområdet är förbjudet.

Nya permanenta upplag av avfall är förbjudet med undantag för upplag av snö från trafikerade ytor inom vattenskyddsområdet.

Tillfälliga upplag av avfall, med undantag för upplag av snö från trafikerade ytor inom vattenskyddsområdet, kräver tillstånd.

Trädgårds- och hushållskompost för en- eller tvåbostadsfastigheter är tillåten.

11 § Asphalt, oljegrus och vägsalt

Primär skyddszon

Upplag av asfalt, oljegrus eller vägsalt är förbjudet.

Spridning av vägsalt kräver tillstånd.

Sekundär skyddszon

Upplag av asfalt, oljegrus eller vägsalt kräver tillstånd.

12 § Täktverksamhet, schaktnings- och anläggningsarbeten

Primär skyddszon

Husbehovstäkt av berg, naturgrus, sand eller andra jordarter kräver tillstånd. All annan täkt av berg, naturgrus, sand eller andra jordarter är förbjuden.

Större schaktningsarbeten, sprängning av berg, pålning, spontning eller borring och liknande underjordsarbeten kräver tillstånd.

Sekundär skyddszon

Husbehovstäkt av berg, naturgrus, sand eller andra jordarter kräver tillstånd. All annan täkt av berg, naturgrus, sand eller andra jordarter är förbjuden.

Större schaktningsarbeten, sprängning av berg, pålning, spontning eller borring och liknande underjordsarbeten kräver anmälan.

13 § Energianläggningar och vattenbrunnar

Primär skyddszon

Ny anläggning för utvinning eller lagring av värme eller kyla från jord, berg eller grundvatten är förbjuden. Befintliga anläggningar får användas i den omfattning de har då dessa föreskrifter träder i kraft.

Befintlig anläggning får åtgärdas för att förebygga förorening av grundvatten.

Tillstånd krävs för ny grundvattenbrunn som inte avser kommunal vattenförsörjning.

Vattenskyddsföreskrifter för Visbys grundvattentäkter

Sekundär skyddszon

Ny anläggning för utvinning eller lagring av värme eller kyla från berg eller grundvatten är förbjuden. Anläggning för utvinning eller lagring av värme eller kyla i jord kräver tillstånd. Befintliga anläggningar får användas i den omfattning de har då dessa föreskrifter träder i kraft.

Befintlig anläggning får åtgärdas för att förebygga förorening av grundvatten.

Tillstånd krävs för ny grundvattenbrunn som inte avser kommunal vattenförsörjning.

14 § Annan miljöfarlig verksamhet

Primär skyddszon

Ny miljöfarlig verksamhet, för vilken gäller tillståndsplikt eller anmälningskyldighet enligt 9 kap. miljöbalken eller enligt författning utfärdad med stöd av 9 kap. miljöbalken, som kan medföra förorening av yt- eller grundvatten, är förbjuden.

Utökning av befintliga miljöfarliga verksamheter, för vilka gäller tillståndsplikt eller anmälningskyldighet enligt 9 kap. miljöbalken eller enligt författning utfärdad med stöd av 9 kap. miljöbalken, som kan medföra förorening av yt- eller grundvatten, kräver tillstånd.

Sekundär skyddszon

Ny miljöfarlig verksamhet, för vilken råder anmälningskyldighet enligt 9 kap. miljöbalken eller enligt författning utfärdad med stöd av 9 kap. miljöbalken, kräver tillstånd.

15 § Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Dessa föreskrifter träder i kraft den 11 maj 2017.

Följande gäller för verksamhet som pågår när föreskrifterna träder i kraft och som omfattas av förbud enligt dessa föreskrifter och som inte är förbjudna enligt äldre föreskrifter. Utan hinder av förbudet får verksamheten bedrivas i oförändrad omfattning intill dagen ett år efter skyddsföreskrifternas ikraftträdande. Därefter får verksamhet som omfattas av förbud inte bedrivas.

Följande gäller för verksamhet som pågår när föreskrifterna träder i kraft och som omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt enligt dessa föreskrifter och som inte har varit tillstånds- eller anmälningspliktig enligt äldre föreskrifter. Utan hinder av tillstånds- eller anmälningsplikten får verksamheten bedrivas intill dagen ett år efter skyddsföreskrifternas ikraftträdande. Därefter får verksamheten bedrivas endast om den som bedriver verksamheten senast den dagen lämnat in en ansökan om tillstånd eller gjort en anmälan till miljönämnden.

16 § Allmänna bestämmelser

Ansökan om tillstånd eller anmälan ska göras till miljönämnden.

Tillstånd eller anmälan enligt dessa föreskrifter krävs inte om verksamheten har tillståndsprövats enligt 9 kap. (miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd) eller 11 kap. (vattenverksamhet) miljöbalken eller enligt förordning utfärdad med stöd av dessa kapitel i miljöbalken.

Vattentäktens huvudman ska se till att informationsskyltar avseende vattenskyddsområde finns uppsatta på för ändamålet lämpliga och väl synliga platser.

Vattenskyddsföreskrifter för Visbys grundvattentäkter

Föreskrifterna utgör inte hinder mot den hantering och de verksamheter som är nödvändiga för vattentäktsverksamhet inom vattenskyddsområdet.

Allmänna upplysningar

Föreskrifterna innebär inskränkningar i rätten att förfoga över de fastigheter som omfattas av vattenskyddsområdet och riktar sig i första hand till markägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter i området.

Anmälan enligt 9 kap. miljöbalken eller författning utfärdad med stöd av 9 kap. miljöbalken

En anmälan enligt 9 kap. miljöbalken eller författning utfärdad med stöd av 9 kap. miljöbalken ersätter inte en anmälan enligt föreskrifterna. Följaktligen måste anmälningsskyldigheten enligt dessa föreskrifter uppfyllas oavsett om en anmälan har gjorts avseende samma förhållande enligt 9 kap. miljöbalken eller författning utfärdad med stöd av 9 kap. miljöbalken.

Anmälan om olyckshändelse

Olyckshändelser, spill eller läckage, som utgör risk för vattenförorening ska omgående anmälas av den som orsakat tillbudet eller fått kännedom om tillbudet, vilket framgår av 2 kap. 1 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor samt förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor. Anmälan ska göras till räddningstjänsten, tel. 112, miljönämnden samt vattentäktens huvudman.

Avledning av spillvatten och dagvatten

Enligt förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd är det förbjudet att utan tillstånd inrätta avloppsanordningar till vilka vattentoaletter ska anslutas. Tillstånd krävs även vid anslutning av vattentoalett till befintlig avloppsanordning.

Enligt lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön (KF 18 aug 2003) gäller tillståndsplikt även för annan avloppsanläggning.

Anmälan krävs för ändring av ovan angivna avloppsanordningar om åtgärden kan medföra väsentlig ändring av avloppsvattnets mängd eller sammansättning (14 §, förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd).

Beredskapsplan

En beredskapsplan för sanering vid akut föroreningsrisk ska upprättas av vattentäktens huvudman senast två år efter det att dessa föreskrifter fastställts.

Dispens

Om särskilda skäl föreligger kan regionen medge dispens från ovan meddelade föreskrifter enligt 7 kap 22 § miljöbalken. Regionen ska samråda med vattentäktens huvudman och höra berörda myndigheter innan dispens ges. I samband med en sådan prövning kan regionen föreskriva särskilda villkor, som anses erforderliga för att undvika vattenförorening (16 kap 2 § miljöbalken). Dispens får, enligt 7 kap 26 § miljöbalken, meddelas endast om det är förenligt med föreskrifternas syfte.

Vattenskyddsföreskrifter för Visbys grundvattentäkter

Ersättning

Eventuell ersättning för intrång i pågående markanvändning m.m. regleras i 31 kap 4 § miljöbalken. Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet kan ha rätt till ersättning om föreskrift för vattenskyddsområde innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom den berörda delen av fastigheten. Detsamma gäller om mark tas i anspråk.

Hantering av brandfarliga vätskor

För hantering av petroleumprodukter ska Naturvårdsverkets föreskrifter om skydd mot mark- och vattenförorening vid lagring av brandfarliga vätskor (NFS 2003:24) iakttas. Enligt 4 kap. 1 § NFS 2003:24 åligger det den som avser att hantera (tillverkning, bearbetning, förvaring och transport i rörledning enligt definition i föreskriften) mer än 250 liter brandfarlig vätska att i god tid innan hanteringen inleds skriftligt informera tillsynsmyndigheten. I 10 kap. samma föreskrift finns ytterligare krav inom vattenskyddsområde, bl a för cisterner eller lösa behållare med en sammanlagd volym som är större än 250 liter.

Hantering av växtnäringsämnen

Enligt förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket ska vid lagring av stallgödsel lagringsutrymmena vara så utformade att avrinning eller läckage till omgivningen inte sker.

Hänsynsregler

I 2 kap miljöbalken finns de allmänna hänsynsreglerna som bl.a. innebär att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till åtgärdens eller verksamhetens art och omfattning för att skydda hälsa och miljö mot skada och olägenhet. Dessutom ska en verksamhetsutövare utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa och miljön. Detta innebär att om yt- eller grundvattentillgång utnyttjas eller kan antas komma att utnyttjas för vattentäkt, är alla som vill bedriva sådan verksamhet eller vidta sådana åtgärder i vatten eller på land som kan skada vattentillgången, skyldiga att skaffa sig tillräcklig kunskap och vidta de skyddsåtgärder, tåla de begränsningar av verksamheten och iaktta de försiktighetsmått i övrigt som skäligen kan fordras för att förebygga eller avhjälpa skadan.

Information och upplysning

Fastighetsägare bör informera hyresgäster och arrendatorer om skyddsföreskrifterna.

Ny lagstiftning

Ny lagstiftning eller bestämmelser enligt förordningar, som fastställts efter beslutsdatum och som utökar skyldigheterna inom här aktuellt skyddsområde, gäller utöver här meddelade föreskrifter.

Vattenskyddsföreskrifter för Visbys grundvattentäkter

Påföljd

Överträdelse av skyddsbestämmelserna kan medföra ansvar enligt 29 kap 2 § och 2a § miljöbalken.

Spridning av kemiska och biologiska bekämpningsmedel

Enligt 14 kap. 7 § andra stycket miljöbalken får kemiska och biologiska bekämpningsmedel som är avsedda för att bekämpa lövsly inte spridas över skogsmark eller användas för att behandla enskilda trädstammar.

Bestämmelser om spridning och annan hantering av bekämpningsmedel finns i förordningen (2006:1010) om växtskyddsmedel och förordningen (2000:338) om biocidprodukter.

I Naturvårdsverkets författningssamling, NFS 1997:2 (14 §) och Naturvårdsverkets allmänna råd 1997:3 och Naturvårdsverkets allmänna råd för tillståndsprövning enligt 14 § SNFS 1997:2 rörande användning av kemiska bekämpningsmedel inom vattenskyddsområde NFS 2000:7 regleras hanteringen av kemiska bekämpningsmedel.

Bestämmelserna innebär att den som yrkesmässigt vill använda bekämpningsmedel inom vattenskyddsområde måste ansöka om tillstånd för detta hos tillsynsmyndigheten. Myndigheten ska sedan utifrån erforderligt beslutsunderlag avgöra om tillståndet kan medges eller inte och om tillstånd ges också meddela villkor för tillståndet.

Syfte

Syftet med vattenskyddsområde med tillhörande föreskrifter är att säkerställa Visbys dricksvattenförsörjning.

Tillstånd och dispens

Vad en tillståndsansökan och en dispensansökan ska innehålla framgår av 23 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Tillsyn

Miljönämnden är tillsynsmyndighet för Visbys grundvattentäkters vattenskyddsområde.

Transport av farligt gods

Länsstyrelsen har att i särskilt beslut rekommendera vissa vägar för transport av farligt gods i länet.

Övrig lagstiftning

Tillstånd eller dispens enligt föreskrifterna i detta beslut innebär inte att det inte kan krävas prövning enligt annan lagstiftning. Vid sidan av ovanstående skyddsföreskrifter gäller ett flertal generella bestämmelser inom vattenskyddsområdet.

Vattenskyddsföreskrifter för Visbys grundvattentäkter

Vattenskyddsområde för Visbys grundvattentäkter

